

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Веселин ВУЧКОВ,
член на Научното жури в конкурс за придобиване
на образователната и научна степен “доктор”, обявен
в Софийския университет „Св. Климент Охридски”,
Философски факултет, Катедра „Социология“,
Професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за
културата (Социология – Социология на социалното регулиране);
Заповед на Ректора № РД 38-75/17.01.2017

Кандидат: Рада Смедовска – Тонева

I. Кратки биографични данни за кандидата

Рада Смедовска – Тонева е магистър по публично право от университета в Клермон-Феран, Франция (2002 г.), а от 2014 г. е зачислена в редовна докторантура по Социология на правото в Катедра „Социология“ при Философски факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Работила е в държавната администрация като асистент на френски консултант на министър-председателя, отдел „Връзки с обществеността“ (януари – юли 2002 г.); а след това – в неправителствения сектор, във връзка с разработване, координиране и ръководство на проекти по основни тематични области, свързани с конституционна реформа, съдебни институции, реформа на съдебната власт; от 2007 г. до момента е експерт по институционални изследвания към неправителствената организация (фондация) „РискМонитор“.

II. Характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е на тема „Развитие на институционалните политики за противодействие на организираната престъпност в България от 2002 г. до 2015 г. – проблеми и перспективи”.

*Обемът на представения труд е 208 стр. Библиографията съдържа 82 заглавия, включително на български език (48), на английски език (31) и на френски език (3). Изложението е придружено и от *таблици* (9 бр.), както и от *графики* (2 бр.). Направени са общо 237 бележки под линия.*

Дисертацията е структурирана в *шест глави*, всяка от които е разделена на няколко *параграфа* и *подточки*. Налице е *заключение*, в

което са формулирани изводите на дисертанта (седем на брой), както и *въведение*, в което очертава своя интерес към темата за организираната престъпност, ползвания изследователски подход, спецификите на дисертационното изследване, необходимостта от оценка на практическите институционални политики за период от тринадесет години (2002 – 2015), и др.

Глава първа е посветена на изясняване на основните понятия по повод дисертационния труд.

Глава втора е посветена на изследване на феномена „Организирана престъпност“ в България – през погледа на законодателя, през погледа на няколко стратегически документа, през погледа на изследователски групи и през призмата на Европейската комисия.

Глава трета е озаглавена „Критерии за ефективност на институционалните политики за противодействие на организираната престъпност“.

Представянето на институциите за разследване на организираната престъпност (през последните години) е тема на *глава четвърта*.

Главата пета и *глава шеста* от дисертацията са фокусирани върху две от водещите институции за противодействие срещу организираната престъпност в България, изградени през последните години – Държавна агенция „Национална сигурност“ и Специализирания наказателен съд (респективно: Специализираната прокуратура).

III. Приносни моменти

Дисертационният труд съдържа редица *приносни моменти*, които мога да систематизирам по следния начин:

а) дисертацията на г-жа Рада Смедовска-Тонева представлява *първият по рода си изчерпателен, обобщаващ, систематизиран анализ* на българската държавна политика в изпълнение на една от основните функции по противодействието на престъпността, а именно: противодействието на организираната престъпност. Задължително трябва да открия *всеобхватността* на този изследователски поглед: теоретични възгледи за понятието за организирана престъпност; национални (български) подходи: законодателство, стратегии, научно-изследователски тези; изградени институции в България за период от няколко години; оценки на ефективността на създадените институции. Това – според мен – е безспорен приносен момент, който заслужава да бъде оценен по достойнство. Вярно е, че изследователски анализи по темата са разработвани и представяни пред обществеността и държавните структури нееднократно, включително и във вид на обобщения, изводи и препоръки (в това отношение неправителственият сектор положи достатъчно усилия през последното десетилетие); но като съдържание на изследването, изчерпателност на изследването,

дълбочина на изводите – с увереност мога да обобщя, че става дума за първия по рода си научно-изследователски продукт;

б) от тук следва да открия и втория приносен момент – *значението* на дисертационното изследване за държавните институции, призвани да осъществяват противодействие на организираната престъпност: *законодател* (в лицето на Народното събрание), *изпълнителна власт* (в лицето на няколко министерства и държавни агенции плюс комисии с компетентности в тази сфера), *съдебна власт* (доколкото най-сериозен резултат се постига чрез средствата на наказателната политика и провеждане на наказателни производства по повод престъпни прояви на организираната престъпност и постановяването на осъдителни присъди);

в) *компетентно, задълбочено, критично са анализирани от дисертанта и изградените през последните (повече от десет) години институции* по противодействие на организираната престъпност. Основните поставени акценти тук са два: Държавната агенция „Национална сигурност“ (2008 г.) и Специализираният наказателен съд (съответно – Специализираната прокуратура) (2012 г.). Добавени са, естествено, и Центърът за превенция и противодействие на организираната престъпност, и Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество (чрез всичките ѝ трансформации от периода на конституирането ѝ до днес).

Могат да бъдат открити и редица други научни приноси на дисертационното изследване.

Във всички случаи, обаче, отново следва да открия *навременността, актуалността* на изследването: държавните подходи за противодействие на организираната престъпност могат да заимстват редица положения и изводи, направени в тази дисертация, още повече при наличие на изобилие от корективи за дейността на държавните институции през последните години и непрестанните реорганизации, трансформации на изградени институции, както и наблюдаването на феномена да се създават непрекъснато нови институции за противодействие на корупция и организирана престъпност. Когато говоря за наличие на външни корективи, имам предвид преди всичко *периодичните доклади на Европейската комисия по повод Механизма за оценка и взаимодействие* (през м. януари 2017 г., т. е. преди броени седмици, бе представен обобщаващ доклад по този повод за 10-годишен период); непрестанните усилия на неправителствения сектор и академичните институции; както и един доклад, който намирам за изключително важен и който – по моето скромно мнение – представлява едно от ней-интересните (полезни, поучителни) четива през последните 28 години: *техническият доклад на група прокурори от европейски страни относно състоянието на българската прокуратура и други държавни органи в пост-тоталитарния период* (намирам този доклад за незаслужено подценяван, а освен това за първи път в него откриваме

качествени коментари за стандартите на доказването в българския наказателен процес в сравнително-правен контекст). Тезите на дисертанта, отразени в изследването, предоставено за оценка от настоящото Научно жури, могат да бъдат полезни, разбира се, и на различните политически сили, включително и в предизборен период (както в настоящия момент) – при положение, естествено, че се подхожда спокойно, безпристрастно и градивно при обсъждане на проблематиката. Безсъмнена полезност биха имали подобни дисертационни изследвания и при формулиране на правителствените програми в периодите непосредствено след провеждане на парламентарни избори.

Представени са *тринадесет публикации* по тематиката на дисертационния труд, включително в сборници с доклади и изследвания на неправителствения сектор, както и в масовите медии. Предадена за печат е и една публикация в Годишника на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“.

На основата на гореизложеното поддържам извода, че *авторът на дисертационния труд притежава задълбочени теоретични знания по специалността и категорична способност за самостоятелно научно изследване. Трудът съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката, а в същото време неговата приложна значимост е във от съмнение.*

IV. Критични бележки и препоръки

Единствените *две бележки*, които ще си позволя, са във връзка с *библиографията* и *въведението*: авторът концентрирано е ползвал изследвания по проекти на неправителствения сектор, а би могло да се разшири обхватът по-релефно и по посока научно-академичните среди; освен това във въведението едва ли е необходимо подробно да се излага и обобщава съдържанието на представения дисертационен труд.

V. Заключение

Изхождайки от положителната оценка за представения дисертационен труд, съобразявайки и сериозния изследователски опит на кандидата, с убеденост формулирам своята *положителна оценка* и препоръка към Научното жури да гласува за присъждането на кандидата на образователната и научна степен „доктор“.

10-ти февруари 2017 г.
гр. София

Член на журито:
/проф. д-р В. Вучков/